

29.9.2026

HAKIJAN TIEDOT

Kunta: Alavuden kaupunki

Kunnan yhteyshenkilön tiedot:

- Nimi: Anni Pihlaja-Kuhna
- Nimike: talousjohtaja
- Sähköpostiosoite: anni.pihlaja-kuhna@alavus.fi
- Puhelinnumero: 040 661 9905

HAKEMUKSEN TIEDOT

A. Haettava summa, euroa: 1.250.000 euroa

B. Mikäli kunta on saanut harkinnanvaraista valtionosuuden korotusta vuonna 2025, niin sen käyttökohde:

Alavuden kaupunki ei ole saanut harkinnanvaraista valtionosuuden korotusta vuonna 2025.

C. Yksilöidyt talousvaikeudet, joihin haetaan harkinnanvaraista valtionosuuden korotusta sekä perustelut, jotka osoittavat em. vaikeudet poikkeukselliseksi tai tilapäisiksi. Lisäksi yksilöitynä talousvaikutusten ajankohta ja euromääräinen vaikutus kunnan talouteen.

1. Alavuden työpaikkamäärän merkittävä heikkeneminen 2021–2024

Tilastokeskuksen työssäkäyntitilaston perusteella Alavuden työpaikkakehitys on ollut selvästi muuta Kuntayhtymä Kympin (Alajärvi, Alavus, Evijärvi, Kauhava, Kuortane, Lappajärvi, Lapua, Soini, Vimpeli, Ähtäri) aluetta heikompi. Alavuden alueella sijaitsevien työpaikkojen kokonaismäärä väheni vuosien 2021–2024 aikana 4 154 työpaikasta 3 620 työpaikkaan eli yhteensä 534 työpaikalla (-12,9 %). Samaan aikaan koko Kympin alueella työpaikkojen määrä väheni 24 906 työpaikasta 23 833 työpaikkaan, mikä tarkoittaa noin 4,3 prosentin laskua. Alavuden työpaikkakato on siten ollut selvästi voimakkaampaa kuin Kympin alueella keskimäärin.

Erityisen voimakas muutos näkyy teollisuudessa, jossa Alavuden työpaikkojen määrä väheni 685 työpaikasta 438 työpaikkaan (-247 työpaikkaa, -36 %). Vastaavasti koko Kympin alueella teollisuuden työpaikat vähenivät 5 591 työpaikasta 5 130 työpaikkaan (-8,2 %). Teollisuuden rakennemuutos on siten kohdistunut Alavudelle huomattavasti ympäröivää aluetta voimakkaammin.

Myös rakentamisen toimialalla työpaikkojen määrä väheni Alavudella 236 työpaikasta 197 työpaikkaan (-16,5 %), kun koko Kympin alueella vähennys oli noin 7,7 %. Rakennusalan pitkäaikainen heikko markkinatilanne näkyy lisäksi alueen merkittävien yritysten kehityksessä. Mattiovi Oy:n tehtaan sulkeminen vuonna 2024 vaikutti noin 97 työpaikkaan. Alavuden Betoni Oy:n liikevaihto laski vuosien 2023–2024 aikana noin 9,2 miljoonasta eurosta noin 1,7 miljoonaan euroon ja henkilöstömäärä noin 50 henkilöstä 23 henkilöön. Riikku Rakenteet Oy:n liikevaihto laski noin 23,1 miljoonasta eurosta 17,5 miljoonaan euroon vuosien 2024–2025 välillä ja henkilöstömäärä väheni 140 henkilöstä 115 henkilöön. HTR-Steel Oy asetettiin konkurssiin kesäkuussa 2026, yritys työllisti noin 30 henkilöä. Lisäksi Ammattiopisto Luovi on päättänyt lopettaa toimintansa Alavudella vuoden 2027 aikana. Muutosneuvottelujen piirissä oli 39 työntekijää ja noin 29 työntekijän työsuhteen arvioidaan päättyvän toiminnan päättyessä.

Toimiala	2021	2024	Muutos	Muutos %
Työpaikat yhteensä	4 154	3 620	-534	-12,9 %
Teollisuus	685	438	-247	-36,1 %
Kauppa	838	682	-156	-18,6 %
Rakentaminen	236	197	-39	-16,5 %
Terveys- ja sosiaalipalvelut	805	761	-44	-5,5 %
Koulutus	265	246	-19	-7,2 %
Kuljetus ja varastointi	163	149	-14	-8,6 %

Tilastokeskus, työpaikat toimialan mukaan 2021–2024, Alavus

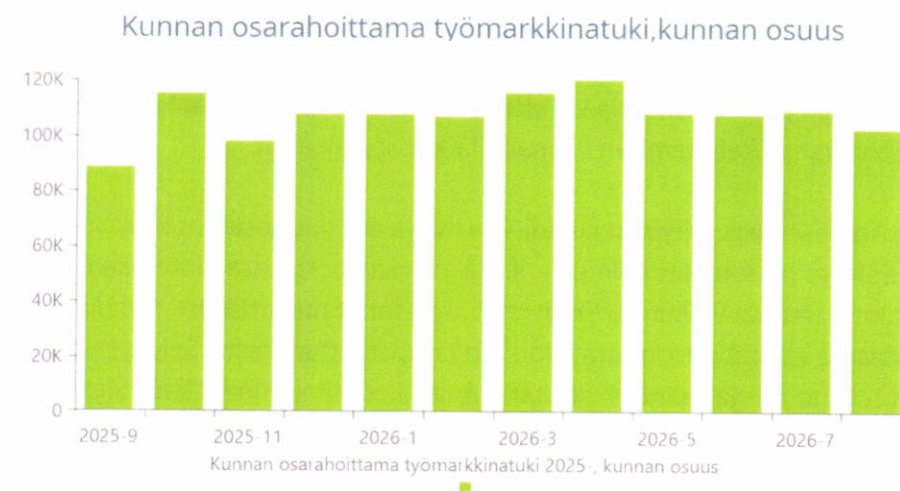
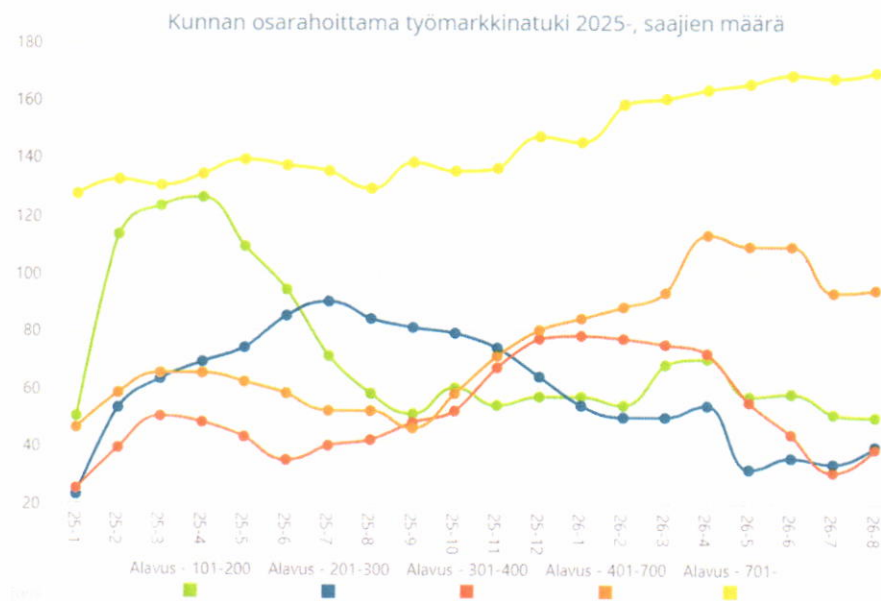
Alavuden työpaikkakehitys on ollut selvästi muuta Kuntayhtymä Kympin aluetta heikompi. Vuosien 2021–2024 aikana Alavuden työpaikkamäärä väheni 12,9 prosenttia, kun vastaava vähennys koko Kympin alueella oli noin 4,3 prosenttia. Erityisesti teollisuuden työpaikkojen määrä väheni Alavudella 36 prosenttia, kun koko Kympin alueella teollisuuden työpaikat vähenivät noin 8 prosenttia. Kehitys osoittaa, että rakennusalan ja teollisuuden rakennemuutos on kohdistunut Alavuden toimintaympäristöön muuta aluetta voimakkaammin.

Kaupunki on samanaikaisesti investoinut yritysalueiden kehittämiseen, keskustan kehittämiseen, työllisyyspalveluihin ja investointien mahdollistamiseen. Vaikka Alavuden toimintaympäristöön on kohdistunut merkittäviä rakennemuutospaineita, myös myönteisiä kehityssuuntia on nähtävissä. Tilastokeskuksen työssäkäyntitilaston mukaan majoitus- ja ravitsemistoiminnan työpaikat kasvoivat vuosien 2021–2024 aikana 100 työpaikasta 150 työpaikkaan (+50 %). Myös työllistämistoiminnan työpaikkamäärä kasvoi samana aikana 35 työpaikasta 43 työpaikkaan. Lisäksi terveyspalveluiden, informaatio- ja viestintäalan sekä kiinteistöalan työpaikkamäärät ovat säilyneet vakaina tai kasvaneet. Positiivisesta kehityksestä huolimatta teollisuuden, rakentamisen ja koulutusrakenteen muutokset ovat kokonaisuutena olleet alueelle huomattavasti suurempia kuin saavutetut kasvutekijät, minkä vuoksi työpaikkojen kokonaismäärä on edelleen vähentynyt merkittävästi.

Kokonaisuudessaan työllisyydenhoidosta, työttömyysmenoista ja erityisesti alueellisesti poikkeavan pitkäaikaistyöttömyydestä on tullut Alavudelle taloudellinen haaste. Alavuden työttömyysaste on vakiintunut vuonna 2026 noin 10–11 prosentin tasolle. Samanaikaisesti pitkäaikaistyöttömyys on kasvanut vuoden 2024 lopun 108 henkilöstä vuoden 2026 aikana 150 henkilöön ja pitkäaikaistyöttömien osuus kaikista työttömistä on noussut 27 prosentista 31 prosenttiin. Kehitys osoittaa, että kyse ei ole ainoastaan

suhdannetyöttömyydestä vaan työmarkkinoiden rakenteellisesta heikkenemisestä, mikä näkyy suoraan kaupungille aiheutuvien työttömyysetuuksien kuntakustannusten kasvuna.

Työttömyysetuuksien kuntalaskutus kasvoi tammi-kesäkuussa 2025 ja 2026 välisenä aikana 491 531 eurosta 664 525 euroon. Kasvua kertyi puolessa vuodessa 172 993 euroa eli 35 %. Pitkäaikaistyöttömien määrä kasvoi vuoden 2024 lopun 108 henkilöstä vuoden 2026 aikana 150 henkilöön eli 38,9 %. Elokuun 2026 lopun pitkäaikaistyöttömien määrä on 155 henkilöä. Pitkäaikaistyöttömien osuus kaikista työttömistä kasvoi 27 prosentista 31 prosenttiin. Kehitys osoittaa, että työttömyys pitkittyy ja kustannukset kohdistuvat yhä useammin henkilöihin, joiden työllistyminen edellyttää pitkäjänteisiä tukitoimia.

Työttömyysturvan rahoitusjärjestelmän rakenteesta johtuen kustannuksiin liittyy edelleen merkittävä ylöspäinen riski vuosille 2026–2027. Arvioitu lisärasitus työttömyysetuuksien kuntalaskutuksen osuuden kasvusta kaupungin talouteen vuonna 2026 on noin 350 000 euroa verrattaessa vuoteen 2025.

Työllisyyspalvelu-uudistuksen kustannusvaikutukset eivät rajoitu työttömyysetuuksien kuntaosuuksien kasvuun. Alavuden kaupungin rahoitusosuus Kuntayhtymä Kympin toimintaan kasvoi vuonna 2026 noin 5 prosenttia edellisvuoteen verrattuna. Vuoden 2026 maksuosuus on 893 211 euroa.

Verotulojen kehitys on jäänyt aiempia ennusteita heikommaksi. Työpaikkarakenteen merkittävä heikkeneminen, teollisuuden työpaikkojen väheneminen 36 prosentilla sekä rakennusalan rakennemuutos ovat vaikuttaneet suoraan kaupungin veropohjaan. Vuoden 2025 verokehikossa vuoden 2026 verotulokertymäksi ennakoitiin noin 23,9 miljoonaa euroa, kun uudemmissa ennusteissa vuoden 2026 verotulojen taso on alentunut noin 23,4 miljoonaan euroon. Verorahoituksen ennakoitu taso on siten heikentynyt noin 0,46 miljoonalla eurolla verrattuna aiemmin arvioituun. Kehitys kuvastaa alueen työpaikka- ja yritysraakenteeseen kohdistuneen rakennemuutoksen vaikutuksia sekä heikentynyttä tulopohjaa.

Edellä kuvattujen työpaikka-, koulutus- ja elinkeinorakenteeseen kohdistuneiden muutosten, työllisyyspalvelu-uudistuksen kustannusvaikutusten sekä pitkäaikaistyöttömyyden kasvun arvioidaan muodostaneen Alavuden kaupungille yhteensä noin 0,9–1,0 miljoonan euron lisäsopeutustarpeen vuonna 2026. Arvio perustuu erityisesti työttömyysetuuksien kuntalaskutuksen noin 350 000 euron lisärasitukseen, Kuntayhtymä Kympin maksuosuuden noin 50 000 euron kasvuun sekä verotulojen ennakoitua heikompaan kehitykseen, jonka vaikutus kaupungin talouteen on noin 500 000 euroa. Kehitys ei johdu kaupungin toteuttamatta jääneistä talouden tasapainottamistoimenpiteistä, vaan poikkeuksellisista alueen elinvoima- ja työpaikkarakenteeseen kohdistuneista muutoksista sekä kunnalle syntyneistä uusista kustannusrasitteista.

2. Ähtäri-Alavus erityinen kuntajakoselvitys

Kesäkuussa 2026 käynnistynyt Ähtäri–Alavus erityinen kuntajakoselvitys on muodostanut Alavuden kaupungille poikkeuksellisen ja ylimääräisen selvitys- ja valmistelutehtävän tilanteessa, jossa kaupunki on samanaikaisesti toteuttanut vuosien 2025–2028 talouden tasapainottamisohjelmaa, valmistellut vuoden 2027 erittäin tiukkaa talousarviota sekä vastannut kasvaneisiin työllisyys- ja työttömyyskustannuksiin. Selvitystyö on kuormittanut merkittävästi kaupungin mahdollisuuksia kohdentaa johto-, talous- ja asiantuntijaresursseja muihin kaupungin talouden ja toiminnan kehittämisen kannalta tärkeisiin tehtäviin.

Kesäkuussa 2026 käynnistynyt Ähtäri–Alavus erityinen kuntajakoselvitys on muodostanut kaupungille poikkeuksellisen lisätehtävän. Selvitys on toteutettu ilman erillistä valmisteluorganisaatiota pääosin kaupungin omien johto-, talous- ja asiantuntijaresurssien voimin. Selvitystyö on sitonut merkittävästi samoja henkilöstöresursseja, jotka vastaavat kaupungin omasta talouden tasapainottamisesta. Selvitystyö sekä johtamisjärjestelyihin liittyneet rekrytointi- ja valmistelukustannukset ovat aiheuttaneet kaupungille arviolta noin 100 000 euron lisäkustannuksen. Lisäksi on havaittu, että selvitys tulee vaatimaan tuekseen edelleen taloudellisia arviointeja muun muassa konsernirakenteiden selkeyttämisen edellytysten tarkentamiselle ja joka on tarpeen teettää ulkopuolisen asiantuntija-arvioon nojaten. Kustannusarvio asiantuntijaselvityksille loppuvuoden 2026 aikana on 50 000 euroa Alavuden kaupungin osalta. Tämän lisäksi arvioidaan vuodelle 2027 kohdistuvan noin 100 000 euron edestä asiantuntijaselvityksiä.

Alavuden kaupunkistrategian keskeisiä tavoitteita ovat vastuullinen työnantajapolitiikka, alueen elinvoiman vahvistaminen sekä henkilöstön työkyvyn turvaaminen myös muutostilanteissa. Kaupunki on kiinnittänyt erityistä huomiota työhyvinvointiin, johtamiseen, sairauspoissaolojen hallintaan sekä henkilöstön työssä jaksamisen tukemiseen.

Terveysperusteisten poissaolojen kasvu 4 649 päivästä 6 100 päivään elokuun 2026 loppuun mennessä osoittaa organisaation toimintaympäristön poikkeuksellista kuormittavuutta. Pelkästään sairaspöissaolojen lisääntyminen on aiheuttamassa kaupungille 100 000 euron lisäkustannukset vuonna 2026, kun huomioidaan työterveyspalvelujen lisääntynyt kustannusvaikutus ilman sijaisten palkkoja. Kaupunki on samanaikaisesti toteuttanut talouden tasapainottamisohjelmaa, valmistellut vuoden 2027 talousarviota, vastannut kasvaneisiin työllisyyskustannuksiin sekä toteuttanut kuntajakoselvitystä ilman erillistä valmisteluorganisaatiota.

Henkilöstön sairauspöissaolojen kehitykseen on viime vuosina reagoitu aktiivisesti yhteistyössä esihenkilöiden, työterveyshuollon ja henkilöstön kanssa. Tavoitteena on ollut varmistaa, että välttämättömät rakenteelliset muutokset voidaan toteuttaa hallitusti ilman kaupungin palvelutuotannon tai organisaation toimintakyvyn heikentymistä. Kaupunki katsoo, että henkilöstön toimintakyvystä huolehtiminen on myös taloudellinen kysymys tilanteessa, jossa sama henkilöstö toteuttaa samanaikaisesti laajaa talouden tasapainottamista, palvelurakenteen uudistamista sekä koko alueen tulevaisuuden kannalta merkittävää kuntajakoselvitystä.

Alavuden kaupunki on alueensa merkittävä työnantaja ja palveluiden järjestäjä. Kaupungin vastuulla on samanaikaisesti huolehtia lakisääteisistä palveluista, toteuttaa talouden tasapainottamisohjelmaa, vastata kasvaneisiin työllisyyskustannuksiin sekä valmistella koko alueen tulevaisuuden kannalta merkittäviä kuntarakenteeseen liittyviä ratkaisuja. Alavuden kaupunki on samanaikaisesti toteuttanut oman taloutensa tasapainottamista sekä kantanut vastuuta koko alueen tulevaisuutta koskevien ratkaisujen valmistelusta. Erityinen kuntajakoselvitys on käytännössä kohdistunut alueen taloudellisesti vahvemman kunnan organisaatioon, vaikka selvityksen taustalla ovat ensisijaisesti toisen kunnan taloudelliset vaikeudet. Kaupunki katsoo, että alueellisen selviytymiskyvyn turvaaminen edellyttää myös sitä, että selvitystä valmistelevalle ja alueen palveluja turvaavalle kunnan toimintakyky säilyy vahvana.

Käynnissä oleva palvelurakenteen arviointi sekä Ähtäri–Alavus erityinen kuntajakoselvitys luovat väistämättä myös nykyiseen toimintaan kohdistuvia muutospaineita. Kaupungin henkilöstö on samanaikaisesti toteuttanut hyväksytyn tasapainottamisohjelman mukaisia muutoksia, valmistellut tulevia ratkaisuja sekä ylläpitänyt palvelutuotantoa. Erityisen kuntajakoselvityksen ennakkoaineiston perusteella vuosina 2025–2031 eläkeiän saavuttaa Alavuden palveluksessa 106 työntekijää. Henkilöstön sairaspöissaolojen kehitys samanaikaisesti henkilöstön kohdistuvien muutospaineiden osalta on toimintaympäristössä huomioitu riskitekijäksi.

Alavuden kaupungin näkemyksen mukaan organisaation toimintakyvyn säilyttäminen on myös alueellisen elinvoiman näkökulmasta merkittävää. Harkinnanvarainen valtionosuuden korotus tukisi kaupungin mahdollisuuksia jatkaa hyväksytyn tasapainottamisohjelman toimeenpanoa, ylläpitää muutosten läpivientikykyä sekä turvata palveluiden järjestäminen tilanteessa, jossa samanaikaiset rakennemuutokset, työllisyyskustannusten kasvu ja kuntajakoselvitys kuormittavat organisaatiota poikkeuksellisella tavalla.

Erityisen kuntajakoselvityksen ennakkoaineiston perusteella vuosien 2025–2031 aikana eläkeiän saavuttaa Alavuden palveluksessa 106 työntekijää. Kaupunki hyödyntää eläköitymistä aktiivisesti osana talouden rakenteellista tasapainottamista. Jokainen vapautuva vakanssi arvioidaan jo nyt osana kaupunginjohtajan johtoryhmäarvioin tukemaa täyttölupamenettelyä.

Kyseessä on paikallinen erityisolosuhte, jota ei ilmene Valtiokonttorille raportoiduista talousluvuista. Selvitystyöstä, johtamisjärjestelyistä, ulkopuolisten asiantuntijapalveluiden käytöstä sekä henkilöstön poikkeuksellisesta kuormituksesta aiheutuvan kokonaisvaikutuksen arvioidaan olevan Alavuden kaupungille vuonna 2026 yhteensä noin 250 000–350 000 euroa. Tästä välittömästi tunnistettavia kustannuksia ovat noin

150 000 euron kuntajakoselvitykseen ja johtamisjärjestelyihin liittyvät menot sekä noin 100 000 euron lisäkustannukset henkilöstön sairauspoissaolojen kasvusta. Lisäksi selvitystyön sitomat johto-, talous- ja asiantuntijaresurssit ovat vähentäneet kaupungin mahdollisuuksia kohdentaa henkilöstöä muihin talouden tasapainottamisen ja toiminnan kehittämisen kannalta keskeisiin tehtäviin.

Yhteenvetolista

- Alavuden työpaikkamäärän väheneminen 4 154 työpaikasta 3 620 työpaikkaan (-534 työpaikkaa, -12,9 %) vuosina 2021–2024 sekä teollisuuden työpaikkojen väheneminen 685 työpaikasta 438 työpaikkaan (-36,1 %).
- Työttömyysetuuksien kuntalaskutuksen 35 prosentin kasvu vuonna 2026.
- Pitkäaikaistyöttömien määrän kasvu 108 henkilöstä vuonna 2024 yhteensä 150 henkilöön vuonna 2026. Elokuun 2026 lopun tilanteessa pitkäaikaistyöttömien määrä on edelleen kasvussa, ollen 155.
- Rakennusalan pitkäaikainen rakennemuutos sekä sen vaikutukset muun muassa Alavuden Betoni Oy:n ja Riikku Rakenteet Oy:n toimintaan.
- Mattiovi Oy:n tehtaan sulkemisen vaikutusten jatkuminen.
- HTR-Steel Oy:n konkurssi vuonna 2026.
- Ammattiopisto Luovin toiminnan päättyminen Alavudella vuonna 2027.
- Verotulojen kehityksen riittämättömyys suhteessa kasvaneisiin kustannuksiin.
- Vuoden 2026 johtamisjärjestelyistä aiheutuneet lisäkustannukset.
- Ähtäri–Alavus erityisen kuntajakoselvityksen aiheuttama poikkeuksellinen resurssi- ja kustannusrasitus.
- Sairauspoissaolojen kasvun aiheuttama lisäkustannus

D. Mikäli kunta on hakenut harkinnanvaraista valtionosuuden korotusta vuonna 2025, niin perustelut miksi kunta hakee korotusta peräkkäisinä vuosina.

Alavuden kaupunki ei ole hakenut harkinnanvaraista valtionosuuden korotusta vuonna 2025.

E. Kunnan omat toimenpiteet poikkeuksellisen tai tilapäisen taloudellisen tilan korjaamiseksi (tulojen lisäykset ja menojen vähennykset, omaisuusjärjestelyt jne.)

1. Toteutetut toimenpiteet

Alavuden kaupunki on nostanut kunnallisveroprosenttiaan vuonna 2024 8,61 prosentista 9,6 prosenttiin, joka lisäsi verotuloja 1.568 Milj.€. Alavuden kaupungissa on otettu käyttöön henkilöstön vapaaehtoiset talkoovapaat osana talouden tasapainottoja. Vuonna 2025 talkoovapaapäiviä kertyi 858 ja vuonna 2026 toteuma on elokuun loppuun mennessä 601 päivää. Talkoovapaiden vuosittainen säästövaikutus on arviolta noin 300 000 euroa. Toimenpide kuvastaa henkilöstön sitoutumista kaupungin talouden tasapainottamiseen tilanteessa, jossa samanaikaisesti toteutetaan useita laajoja uudistuksia.

Alavuden kaupunginvaltuusto hyväksyi 16.9.2024 § 29 ohjelman talouden sopeuttamiseksi vuosille 2025–2028. Kokonaisuudessaan kaupunginvaltuuston hyväksymä talouden sopeuttamisohjelma sisältää toimenpiteitä

yhteensä 1,79 Milj. euron edestä vuosille 2025–2028. Toimista 991 971 euroa kohdistui vuodelle 2025, 650 197 euroa vuodelle 2026, 119 630 euroa vuodelle 2027 ja 25 000 euroa vuodelle 2028. Työnsä yläasteen yhdistäminen Alavuden yläkouluun 1.8.2030 alkaen ei vaikuta sopeuttamiskaudella.

Vuosina 2025–2026 toteutettujen toimenpiteiden yhteisvaikutus on noin 1,64 miljoonaa euroa. Kaupunki on siten jo toteuttanut merkittävän osan hyväksytystä sopeutusohjelmasta ennen harkinnanvaraisen valtionosuuden korotuksen hakemista. Ohjelman euromääräinen vaikutus on yhteensä noin 1,79 miljoonaa euroa, josta vuodelle 2025 kohdistui noin 992 000 euroa ja vuodelle 2026 noin 650 000 euroa. Toimenpiteet sisältävät palveluverkkoon, henkilöstöön, hallintoon, teknisiin palveluihin, elinvoimapalveluihin sekä ympäristöpalveluihin kohdistuvia rakenteellisia muutoksia.

Tärkeimmät toteutetut säästötoimet

Sivistyspalvelut

- Hakojärven koulun yhdistäminen livarin kouluun, vaikutus yhteensä noin 220 000 euroa
- Varhaiskasvatusverkon supistaminen, vaikutus noin 105 000 euroa
- Sivistyspalveluiden henkilöstökustannusten sopeuttaminen, vaikutus noin 40 000 euroa.
- Opetuksen tuntikehysleikkaukset ja kouluverkon tarkastelu

Tekniset palvelut

- Kaavateiden hoidon tehostaminen, noin 100 000 euroa
- Viherpalveluiden optimointi, noin 60 000 euroa
- Teknisten palveluiden henkilöstökustannusten sopeutus, noin 118 000 euroa
- Vesihuoltolaitoksen puhtaan veden ja jäteveden taksamuutokset, yhteensä noin 125 000 euroa

Hallinto

- Talous- ja henkilöstöetuksiin liittyvät toimet
- Asiantuntijapalveluiden käytön vähentäminen
- Avustusten ja tukien tarkastelu, hallinnon ja elinvoiman avustusten vähentäminen

Elinvoimapalvelut

- Kirjastotoiminnan sopeuttaminen, noin 55 000 euroa

Ympäristöpalvelut

- Kiinteistönmuodostuksen palauttaminen omaksi toiminnaksi
- Kiinteistöjen, maa-alueiden ja tonttien myynti 85 000 euroa
- Kiinteistöveropohjan laajentaminen rakennusrekisterin päivityksellä, noin 60 000 euroa

Toimeenpannut sopeutustoimet voidaan havaita myös toteutuneen toimintakatteen kehityksen kautta: Alustavien arvioiden mukaan vuoden 2026 toimintakatteen ennakoidaan toteutuvan noin 31,5 miljoonan euron tasolla (-31 457 t€), mikä vastaa hyvin hyväksytyn talouden tasapainottamisohjelman 2025-2028 vuoden 2026 tavoitetasoa. Kaupunki on siten käytännössä toteuttanut ne toimintakatteeseen kohdistuvat rakenteelliset sopeutustoimet, jotka ohjelmassa vuosille 2025–2026 asetettiin. Tästä huolimatta vuoden 2026 tilikauden tuloksen ennakoidaan muodostuvan edelleen noin 1,0 miljoonaa euroa alijäämäiseksi. Tämä

osoittaa, että kaupungin nykyinen lisätuen tarve ei johdu toteuttamatta jääneistä säästötoimista, vaan toimintaympäristössä tapahtuneista uusista kunnallistaloudellisista rasitteista ja paikallisista erityisolosuhteista.

Talouden painelaskelma sopeutustoimilla

Sisällytetty KH 9.9.2024 §111 muutokset.

Alavus	Trendi 2017-2022			564 <="Verohäntä"		2 326 <="VOS erä"				2030
	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	
Asukasluku	11 197	11 102	10 935	10 849	10 720	10 595	10 477	10 359	10 247	10 134
Veroprosentti	21,25	21,25	8,61	9,60	9,60	9,60	9,60	9,60	9,60	9,60
Toimintakate 1000 e	76 692	79 568	28 902	28 855	30 454	30 882	32 560	33 470	34 380	35 307
...josta sopeutus	0	0	0	0	-952	-650	-170	-25	0	0
Toimintakatteen muutos 1000 e		-2 877	50 666	47	-1 599	-428	-1 678	-910	-910	-927
...muutos %/a		3,8 %	60,7 %	-0,2 %	5,5 %	1,4 %	5,4 %	2,8 %	2,7 %	2,7 %
Tuloverotulo 1000 e	30 171	30 819	15 178	17 169	17 748	18 911	19 101	19 358	19 627	19 896
Kiinteistövero 1000 e	2 735	2 725	3 168	3 405	3 387	3 526	3 877	3 899	3 921	3 943
Osuus yhteisöveron tuotosta 1000 e	3 955	4 217	2 619	2 044	2 003	2 105	2 245	2 312	2 382	2 453
Verotulot yhteensä 1000 e	36 841	37 760	20 989	22 619	23 137	24 542	25 228	25 589	25 930	26 292
Valtionosuudet 1000 e	42 181	45 139	12 379	10 676	11 609	11 727	12 232	12 647	13 001	13 000
...muutos 1000 e		2 958	-32 780	-1 703	933	118	695	425	354	-2
...muutos %/a		7,0 %	-72,6 %	-15,8 %	8,7 %	1,0 %	4,2 %	3,5 %	2,8 %	0,0 %
Verorahoitus yhteensä 1000 e	79 022	82 898	33 368	33 295	34 746	36 269	37 445	38 216	38 930	39 292
...muutos 1000 e		3 876	-49 531	-75	1 451	1 573	1 176	771	714	362
...muutos %/a		4,9 %	-59,7 %	-0,2 %	4,4 %	4,4 %	3,2 %	2,1 %	1,8 %	0,9 %
Käyttökate 1000 e	2 330	3 330	4 455	4 440	4 292	5 387	4 885	4 746	4 551	3 985
Rahoitustuotot ja -kulut 1000 e	1 110	-943	285	-198	-470	-465	-421	-389	-388	-386
Vuositulot 1000 e	3 441	2 389	4 751	4 242	3 822	4 922	4 463	4 357	4 162	3 599
Poistot 1000 e	4 371	4 440	4 800	5 590	5 330	5 085	4 605	4 454	4 419	4 374
Satunnaiset tulot ja menot 1000 e	0	0	-1 082	0	0	0	0	0	0	0
Yli-/alijäämä 1000 e	-881	-2 051	-1 131	-1 348	-1 508	-163	-139	-107	-257	-785
Kumulatiivinen jäämä 1000 e	19 023	16 972	15 841	14 492	12 984	12 870	12 681	12 574	12 317	11 533
Kumulatiivinen jäämä eur/as	1 699	1 529	1 449	1 336	1 211	1 210	1 210	1 214	1 202	1 138
Nettoinvestoinnit 1000 e	4 689	9 217	8 755	661	4 245	3 645	1 945	3 599	3 560	3 520
Lainakanta 1000 eur	52 500	56 443	62 380	60 056	60 398	59 561	57 569	57 416	57 371	57 718
Lainakanta eur/as	4 689	5 084	5 706	5 536	5 634	5 621	5 495	5 543	5 599	5 696

Erityisen kuntajakoselvityksen ennakoaineiston perusteella mukaan vuosina 2025–2031 eläkeiän saavuttaa Alavudella 106 henkilöä. Lakisääteiset henkilöstömitoitukset, kelpoisuusvaatimukset, ryhmäkoot, turvallisuus ja palvelujen saavutettavuus rajoittavat poistuman hyödyntämistä. Todennäköisessä arviossa oletetaan, että poistumasta voidaan käyttää rakennemuutokseen noin 15–25 prosenttia, tehtäväryhmän mukaan. Jokainen täyttölupa on nykyiselläänkin tarkennetusti käsittelyssä kaupunginjohtajan ohjaamana kaupungin johtoryhmässä.

Henkilöstöön kohdistuva muutoskuormitus on ollut poikkeuksellisen suurta. Terveysperusteiset poissaolot kasvoivat tammi–elokuussa 2025 yhteensä 4 649 päivästä 6 100 päivään vuonna 2026. Henkilöä kohden laskettuna terveysperusteiset poissaolot kasvoivat 9,6 päivästä 12,4 päivään. Kaupunki on reagoinut kehitykseen aktiivisella työkyvyn johtamisella, työterveysyhteistyöllä sekä henkilöstön työhyvinvointia tukevilla toimenpiteillä.

Alavuden kaupunki ei ole vastannut taloudellisiin haasteisiin yksinomaan menoja sopeuttamalla, vaan on samanaikaisesti toteuttanut merkittäviä elinvoimaa, yritystoimintaa ja tulevaa veropohjaa vahvistavia toimenpiteitä.

Kaupunki on investoinut aktiivisesti yritysalueiden kehittämiseen, yritysten sijoittumisedellytyksiin sekä alueen vetovoiman vahvistamiseen. Erityisesti Toppilan yritysalueen kehittäminen, keskustan kehittämisohjelmien toteuttaminen sekä Invest in Alavus -kokonaisuus ovat olleet keskeisiä toimenpiteitä uusien investointien, yritysten ja työpaikkojen houkuttelemiseksi alueelle.

Kaupungin keskustan kehittämiseen on vuosina 2022–2025 kohdistunut yhteensä noin 7,8 miljoonan euron investointikokonaisuus. Kehittämistoimet ovat sisältäneet muun muassa kaavoitusta, liikennejärjestelyjä, vesihuollon kehittämistä, palvelukorttelin toteuttamista sekä energia- ja infrastruktuuriratkaisuja. Kaupunki on siten luonut aktiivisesti edellytyksiä yksityisille investoinneille ja työpaikkojen syntymiselle.

Alavuden kaupunki on myös panostanut työllisyyden hoitoon vaikeasta taloudellisesta tilanteesta huolimatta. Kaupunki osallistuu aktiivisesti Kuntayhtymä Kympin toimintaan sekä täydentää palveluita A-Pesti Oy:n kautta. A-Pesti Oy on tunnustettu yhteiskunnallinen yritys, jonka toimintamalli työllisyyden, osallisuuden ja työelämäpolkujen rakentamisessa on valtakunnallisestikin poikkeuksellinen.

Lisäksi Alavuden Kehitys Oy on käynnistänyt vuoden 2026 aikana uuden rahoituskehityskokonaisuuden, jonka tavoitteena on mahdollistaa yritysten investointeja, yritysjärjestelyjä ja omistajanvaihdoksia sekä vahvistaa alueen yritysraakteen uusiutumista. Toimenpiteillä pyritään vastaamaan erityisesti rakennusalan pitkään jatkuneen heikon markkinatilanteen vaikutuksiin sekä tukemaan yritysten kasvua ja jatkuvuutta.

Alavuden näkemyksen mukaan pitkän aikavälin talouden tasapainottaminen ei ole mahdollista pelkästään menoja vähentämällä. Kestävä kuntatalous edellyttää myös työpaikkojen, yritystoiminnan, investointien ja verotulopohjan vahvistamista. Kaupunki on jatkanut näitä toimia samanaikaisesti talouden sopeuttamisen kanssa, vaikka useiden investointien ja kehittämistoimien vaikutukset realisoituvat vasta pidemmällä aikavälillä.

Alavuden kaupunki on samanaikaisesti toteuttanut noin 1,64 miljoonan euron suuriset vuosille 2025–2026 kohdistuneet sopeutustoimet sekä jatkanut merkittäviä elinvoima-, yritysalue-, työllisyys- ja kaupunkikehitysinvestointeja. Kaupunki katsoo, että lisätuen tarve ei johdu toteuttamatta jääneistä rakenteellisista uudistuksista, vaan samanaikaisesti toteutuneista poikkeuksellisista työpaikka-, koulutus-, elinkeino- ja kuntarakennemuutoksista.

2. Tulossa olevat ja päätetyt toimenpiteet

Alavuden kaupunginvaltuusto hyväksyi 16.9.2024 § 29 ohjelman talouden sopeuttamiseksi vuosille 2025–2028. Kokonaisuudessaan kaupunginvaltuuston hyväksymä talouden sopeuttamisohjelma sisältää toimenpiteitä yhteensä 1,79 Milj. euron edestä vuosille 2025–2028. Toimista 119 630 euroa vuodelle 2027 ja 25 000 euroa vuodelle 2028. Töysän yläasteen yhdistäminen Alavuden yläkouluun 1.8.2030 alkaen ei vaikuta sopeuttamiskaudella. Talouden tasapaino vaatii lisäksi vuoden 2028 jälkeen aktiivista palvelutarjonnan aktiivista sopeuttamista muuttuvan palvelutarpeen mukaisesti. Erityisesti oppilasmäärän selkeä vähentyminen ja siitä aiheutuva tarve tarkastella varhaiskasvatuksen sekä perusopetuksen palveluverkkoa ja opetusresurssin määrää.

Vuoden 2027 talousarvioraami on laadittu erittäin tiukaksi. Kaupunki jatkaa hyväksytyn tasapainottamisohjelman toimeenpanoa sekä arvioi edelleen aktiivisesti uusia toiminnan tehostamis- ja säästötoimenpiteitä talouden rakenteellisen tasapainon saavuttamiseksi. Alustavien arvioiden mukaan vuoden 2026 toimintakatteen ennakoidaan toteutuvan noin 31,5 miljoonan euron tasolla (-31 457 t€), mikä vastaa hyvin hyväksytyn talouden tasapainottamisohjelman tavoitetasoa. Kaupunki on siten käytännössä toteuttanut

ne toimintakatteeseen kohdistuvat rakenteelliset sopeutustoimet, jotka ohjelmassa vuosille 2025–2026 asetettiin. Tästä huolimatta vuoden 2026 tilikauden tuloksen ennakoidaan muodostuvan edelleen noin 1,0 miljoonaa euroa alijäämäiseksi. Tämä osoittaa, että kaupungin nykyinen lisätuen tarve ei johdu toteuttamatta jääneistä säästötoimista, vaan toimintaympäristössä tapahtuneista uusista kunnallistaloudellisista rasitteista ja paikallisista erityisolosuhteista.

Alavuden kaupunginhallitus on 17.8.2026 kokouksessaan hyväksynyt talousarvion 2027 raamiksi tiukan -0,4 % toimintakatemuutoksen koko kaupungin tasolla. Lisäksi sopeutusohjelman 2025–2028 toimenpideohjelma on avattu tarkennettavaksi ja täydennettäväksi lisäsopeutustoimenpiteille siten, että kaupungin tilikauden tulos pyritään saattamaan tasapainoiseen nollatasoon jo vuoden 2027 aikana. Näin ollen kaupunki tavoittelee merkittävää toimintakatteen suunnan kääntämistä vuoden 2027 aikana, samaan aikaan kun se valmistautuu erityisen kuntajakoselvityksen aiheuttamaan organisatoriseen haasteeseen, tukee alueellista elinvoiman kehittymistä monitahoisesti sekä maksaa merkittäviä määriä alueellisen pitkäaikaistyöttömyyden kustannusten kasvusta. Talousarvion laatiminen vuodelle 2027 samoin kuin sopeutusohjelman 2025–2028 täydentäminen on parhaillaan kesken mutta toimialojen talousarviokeskustelujen perusteella toimenpiteet on aktiivisesti työstössä läpi organisaation.

Sopeutusohjelman täytäntöönpanolla tulee olemaan vaikutuksia koko henkilöstöön, mutta se ei sisällä henkilöstön lomautuksia tai irtisanomisia. Palveluverkon tiivistämisen ja palvelutason tarkastelun myötä sopeuttamisohjelma vähentää kaupungin henkilöstön määrää ohjelmakaudella 2025–2028 noin 20 henkilötyövuodella. Käytännön tasolla vuonna 2025 henkilötyövuosien määrä on Alavudella pienentynyt 11 htv:llä.

Erityisen kuntajakoselvityksen ennakkoinnituksen perusteella mukaan vuosina 2025–2031 eläkeiän saavuttaa Alavudella 106 henkilöä. Lakisääteiset henkilöstömitoitukset, kelpoisuusvaatimukset, ryhmäkoot, turvallisuus ja palvelujen saavutettavuus rajoittavat poistuman hyödyntämistä. Todennäköisessä arviossa oletetaan, että poistumasta voidaan käyttää rakennemuutokseen noin 15–25 prosenttia, tehtäväryhmän mukaan.

Vuoden 2027 talousarvio laaditaan vuoden 2026 hyväksytyn talousarvion pohjalta.

TULOSKASKELMA (ulk)	TP 2025	TA2026	TAE2027	Kehys 2027 FCG	Muutos % vrt TA2026	Erotus EUR vrt TA2026
Toimintakate/jäämä	-30 062	-31 457	-31 569	-32 560	-0,4 %	-112
...josta sopeutus				-170		
Verotulot	22 451	23 887	23 764	25 223	-0,5 %	-123
Valtionosuudet	11 830	11 595	11 533	12 222	-0,5 %	-62
Korkotuotot	205	385				
Muut rahoitustuotot	2 118	1 315				
Korkokulut	-1 202	-1 275				
Muut rahoituskulut	-282	-85				
Rahoitustuotot ja -kulut	840	340	500	-421	47,1 %	+160
VUOSIKATE	5 058	3 783	4 228	4 463	11,8 %	+445
Poistot ja arvonal.	-5 859	-5 200	-5 220	-4 603	-0,4 %	-20
TILIKAUDEN TULOS	-1 478	-835	-972	-139	-16,4 %	-137

Alueellisen elinvoiman kehitys nähdään keskeiseksi tekijäksi, jonka vuoksi alueelliseen kehittymiseen liittyvät toimenpiteisiin aiotaan jatkossakin osoittaa kaupungin panostuksia. Joitain merkkejä verotulojen suunnan muutoksesta on nähtävissä mutta tosiasiaassa nämä tulevat osaltaan johtamaan valtionosuuksien verotulotasauksen pienenemään, jolloin positiivinen vaikutus kaupungin tulokseen pienenee jonkin verran. Tuoreimman 9/2026 veroennustekehikossa verotulot ennakoidaan olevan vuonna 2027 yhteensä 24.445 Milj.€ (raami 23.764 Milj.€) ja valtionosuuksien 11.426 Milj.€ (raami 11.533 Milj.€). Muutokset vaikuttavat n. +0,6 Milj.€ yllä esitettyyn raamiin. Muutoksesta huolimatta aiotaan raamin mukainen tiukka tavoite säilyttää sekä sopeutusohjelmaan 2025–2028 tehtävät lisätoimenpiteet tunnistavat loppuvuoden 2026 aikana sekä viedä käytäntöön vuoden 2027 aikana.

Alavuden kaupunki ei ole tyytynyt yksittäisiin säästötoimiin, vaan on toteuttanut vuosien 2025–2028 tasapainottamisohjelmassa yhteensä noin 1,79 miljoonan euron rakenteelliset sopeutustoimet. Näistä noin 1,64 miljoonaa euroa kohdistuu vuosille 2025–2026. Toimenpiteet ovat kohdistuneet palveluverkkoon, henkilöstörakenteeseen, teknisiin palveluihin, hallintoon, elinvoimapalveluihin sekä ympäristöpalveluihin. Lisätuen tarve ei siten johdu toteuttamatta jääneistä sopeutustoimista, vaan ohjelman toteuttamisen aikana syntyneistä uusista kunnallistaloudellisista rasitteista ja poikkeuksellisista paikallisista erityisolosuhteista.

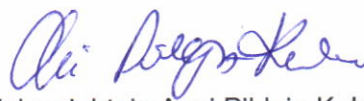
Vuosien 2025–2028 tasapainottamisohjelman lisäksi Alavuden kaupunki avasi vuonna 2026 sopeutusohjelman uudelleen tarkasteltavaksi ja täydentää sitä vuoden 2027 talousarvion yhteydessä. Kaupunginhallituksen hyväksymä vuoden 2027 talousarvioraami sisältää koko kaupungin tasolla vain -0,4 prosentin toimintakatemuutoksen. Tavoitteena on saavuttaa tilikauden tuloksen tasapaino jo vuonna 2027 samalla kun kaupunki vastaa kasvaneisiin työllisyyskustannuksiin, toteuttaa kuntajakoselvityksen valmistelua sekä jatkaa alueellisen elinvoiman kehittämistä.

F. Muut huomiot ja lisätiedot: N/A

29.9.2026

Kaupunginjohtaja Timo Saari

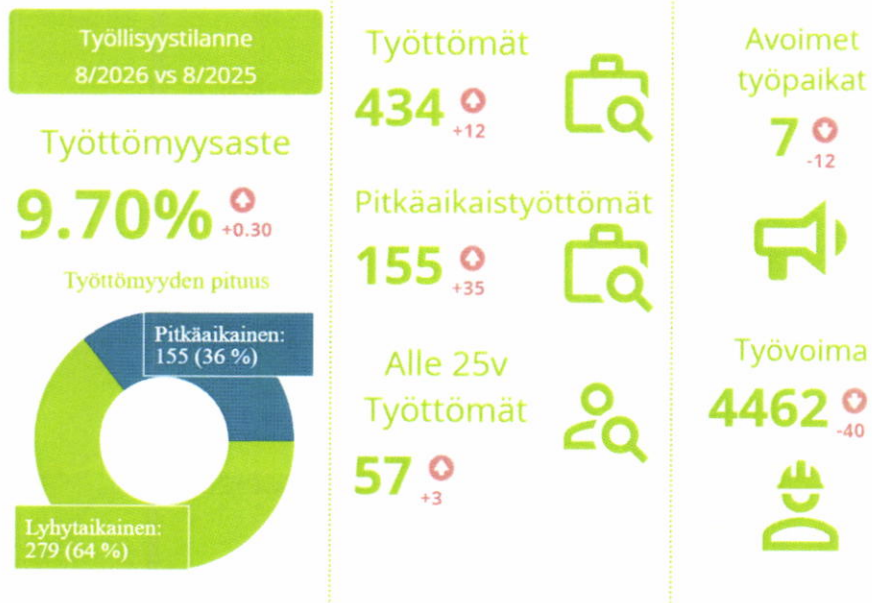

Talousjohtaja Anni Pihlaja-Kuhna

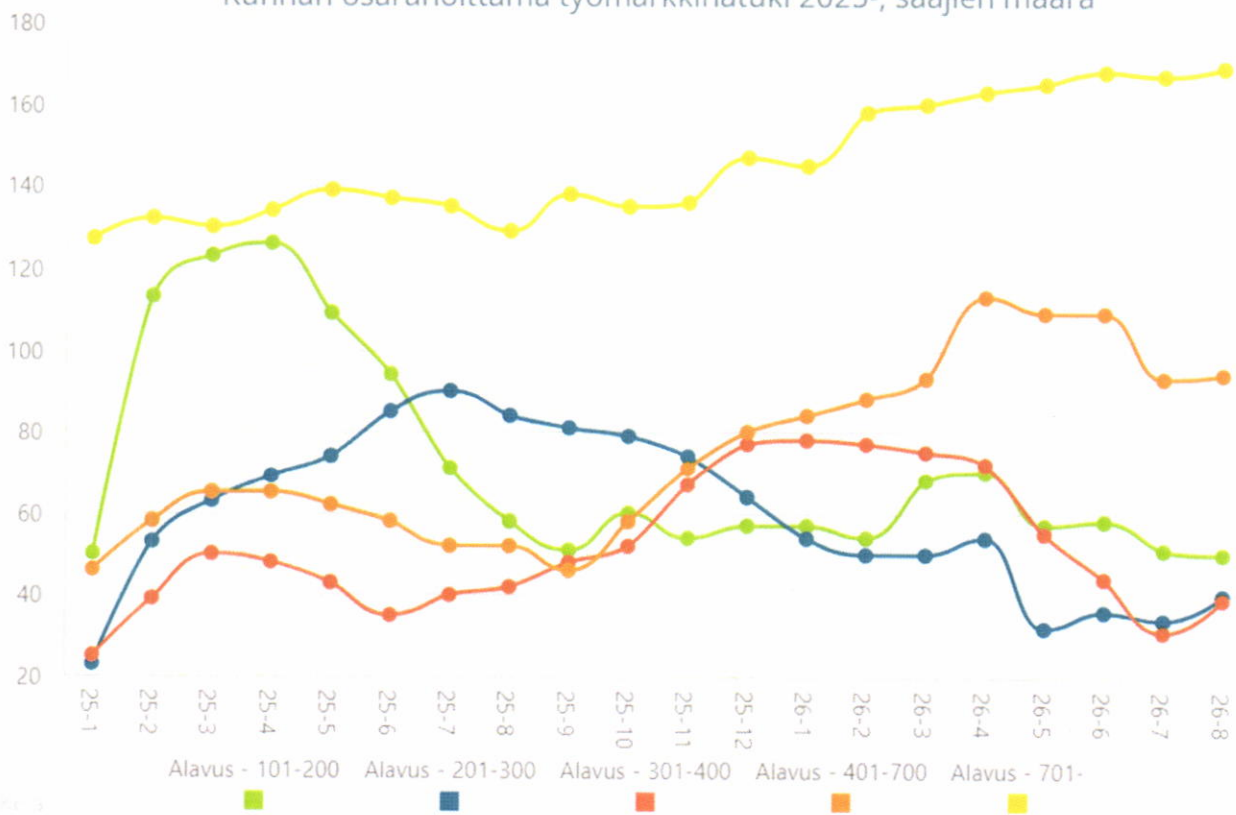
Liitteet:

Liite 1 Kunnan harkinnanvaraisen valtionosuuden korotuksen hakeminen vuonna 2026

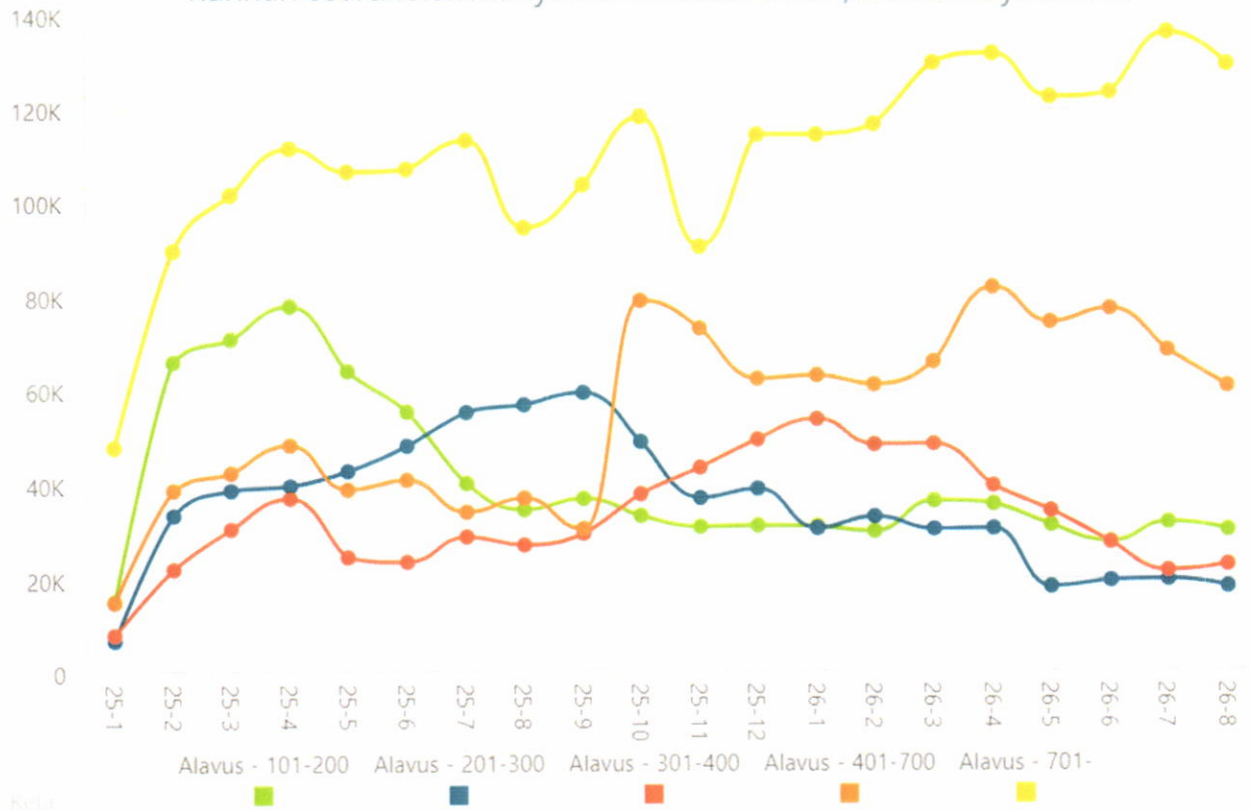
Liite 1. Kunnan harkinnanvaraisen valtionosuuden korotuksen hakeminen vuonna 2026

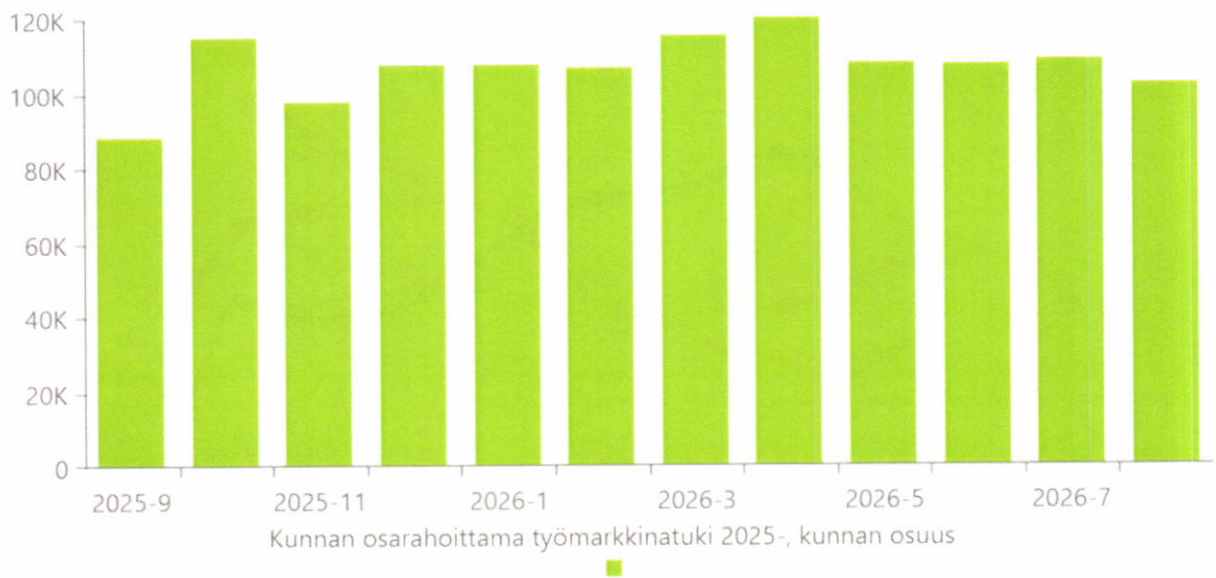
Kunnan osarahoittama työmarkkinatuki 2025-, saajien määrä

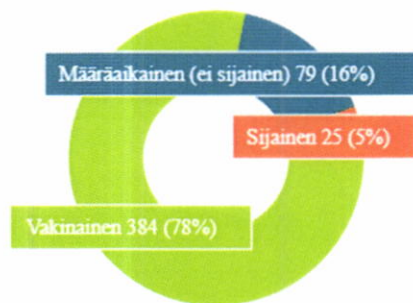
Kunnan osarahoittama työmarkkinatuki 2025-, maksettu yhteensä

Kunnan osarahoittama työmarkkinatuki, kunnan osuus

Palvelussuhteen luonne

Henkilöstömäärä

490 +5

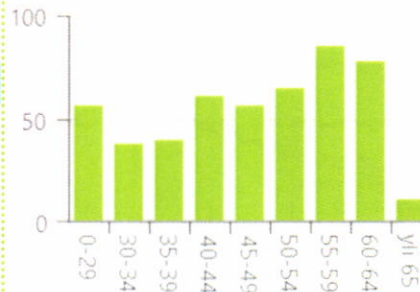

HTV

457 -6

Henkilöstön ikäjakauma

Sairauspoissaolo (kpv)

6100 +

+1451

Poissaolo/HTV (kpv)

13.4 +3.4

Henkilöstötilanne

1-8/2026 vs 1-8/2025

Koulutus

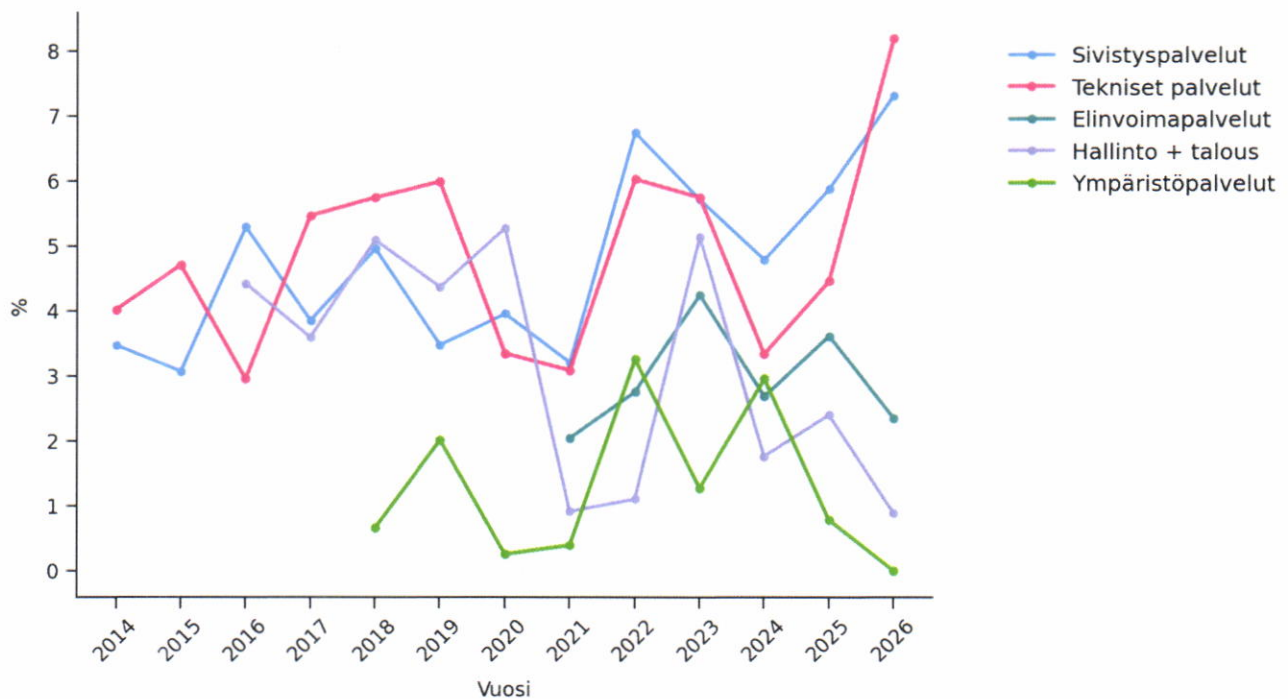
0

Koulutus / Hlö

0.00

Sairauspoissaolot toimialoittain 2014-2026

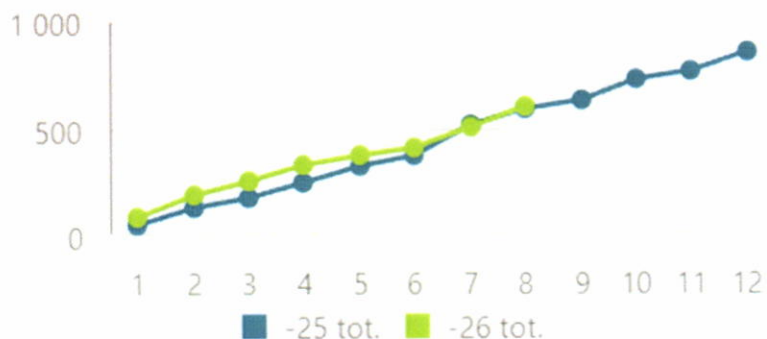
Talkoovapaa, kum.

Toteuma 1-8/2025

Toteuma 1-8/2026

592

601

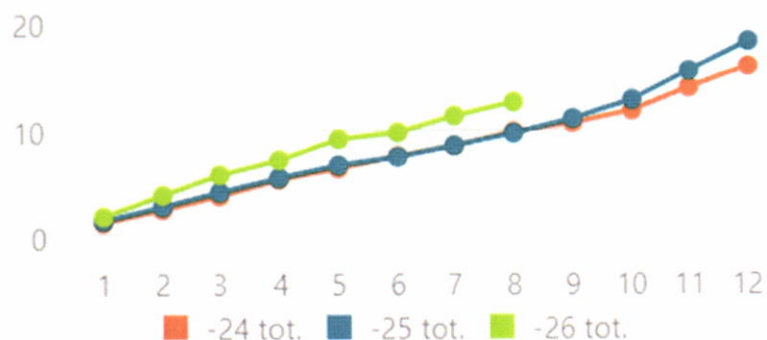
Terveysperusteiset poissaolot /henkilö

Toteuma 1-8/2025

Toteuma 1-8/2026

9,6

12,4

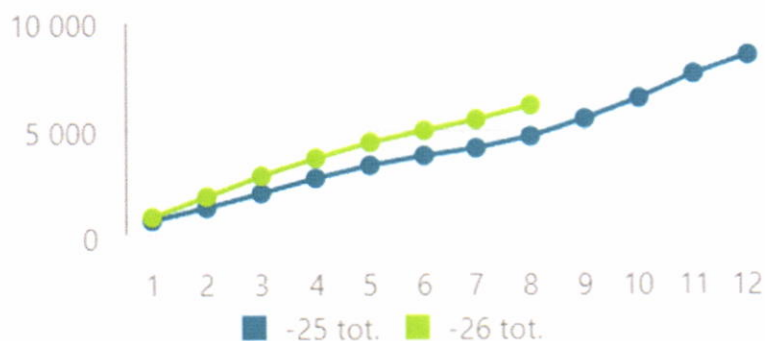
Terveysperusteiset poissaolot kum.

Toteuma 1-8/2025

Toteuma 1-8/2026

4 649

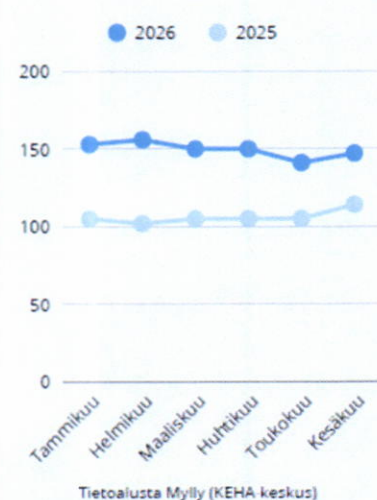
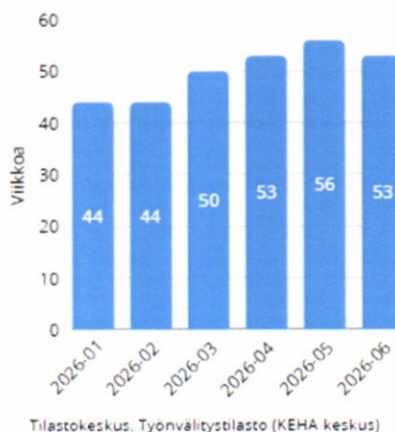
6 100

Työttömyyden kesto

Työttömyysjaksojen keskimääräinen kesto kasvoi vuoden 2026 toisella neljänneksellä yli 50 viikkoon ja oli toukokuussa noin 14 kuukautta. Kehitys viittaa siihen, että pitkäkestoiset työttömyysjaksot ovat edelleen merkittävä haaste Alavudella.

Vaikka uusia pitkäaikaistyöttömyysjaksoja syntyi aiempaa vähemmän, pitkään työttömänä olleiden työllistyminen on edelleen vaikeaa, mikä näkyy työttömyysjaksojen pitkittymisenä.

Pitkäaikaistyöttömät

Pitkäaikaistyötön on henkilö, joka on ollut yhtäjaksoisesti työttömänä vähintään 12 kuukautta.

Pitkäaikaistyöttömien määrä pysyi vuoden 2026 ensimmäisellä puoliskolla edellisvuotta korkeammalla tasolla. Vaikka toukokuussa nähtiin lievää laskua, määrä nousi kesäkuussa jälleen lähes 150 henkilöön, mikä viittaa pitkäaikaistyöttömyyden sitkeyteen alueella.